

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Артеменко Олена
ТОВ Гоу Ту-Ю Україна
м. Львів

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ЕКОНОМЕТРИЧНА ОЦІНКА ЗАЛЕЖНОСТІ

Ефективність державної економічної політики можна оцінювати на засадах економічних або соціальних критеріїв, які взаємозв'язані та взаємозалежні. При цьому бажано мати порівняно невелику кількість узагальнюючих критеріїв, за допомогою яких можна було б оцінювати ефективність економічної політики України, але пошук таких критеріїв і показників триває. Одним із пріоритетних напрямів є підхід, який ґрунтується на концепції якості життя.

У доповіді розглядаються науково-методичні рекомендації, які спрямовані на оцінювання ефективності економічної політики України в контексті концепції якості життя. Перевіряється також гіпотеза щодо наявності параметрів державної економічної політики з урахуванням інституційних складників як детермінантів підвищення якості життя українського населення.

Актуальність щодо постановки такого завдання обумовлена таким фактом. Аналіз динаміки певних показників соціально-економічного розвитку України, з одного боку, та індикаторів якості життя населення – з іншого, свідчить про те, що на тлі явних ознак економічного зростання ми, на жаль, не спостерігаємо суттєвих позитивних тенденцій у ключових індикаторах якості життя населення України. Прагнення знайти пояснення такої ситуації призводить до доцільності пошуку параметрів економічної політики держави, які найсуттєвіше впливають на підвищення якості життя українського населення.

Наша позиція під час оцінювання залежності якості життя від параметрів економічної політики України ґрунтується на науково-методичних положеннях, реалізованих у нашому дослідженні як наступні завдання [1]:

- 1) визначити склад результуючих синтетичних індикаторів якості життя (СІЯЖ) як критеріїв ефективності економічної політики України;
- 2) для кожного з цих СІЯЖ визначити набір пояснюючих змінних, які характеризують економічну політику України;
- 3) визначити та оцінити регресійну залежність, яка існує між кожним СІЯЖ і відповідним набором пояснюючих змінних;
- 4) провести аналіз траєкторій результуючих (критеріальних) СІЯЖ та ключових пояснюючих змінних для виявлення і пояснення проблемних сфер у соціально-економічному розвитку України.

Інформаційною базою дослідження були результати аналізу рейтингів по глобальним індексам (індикаторам) країн світу. Зазначимо, що використані дані охоплюють період 2010-2020 рр. на основі підвибірки, що включає Україну та 8 країн, які граничать з Україною або ж входили раніше до складу СРСП, а зараз є членами ЄС. Аналізована підвибірка складається з таких країн: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Російська Федерація (Росія), Румунія, Словаччина, Угорщина, Україна.

Під час визначення складу результуючих СІЯЖ як критеріїв ефективності економічної політики України, ми застосовували вказану у роботі [1] ієрархічну систему базових критеріїв – індикаторів та статистичних показників якості життя населення. З 5-ти наведених у цій системі характеристик другого рівня агрегації у доповіді аналізуються перші три: “якість населення”, “матеріальний добробут населення”, “якість соціальної сфери”.

Головне питання, на яке ми намагалися знайти відповідь під час нашого дослідження, це: як базові параметри економічної політики України (враховуючи інституційні складники) впливають на значення визначених СІЯЖ українського населення? Тому при визначенні апріорних наборів пояснюючих змінних для цих СІЯЖ ми намагалися (на засадах існуючого інформаційного забезпечення), щоб вони склалися з параметрів економічної політики держави з урахуванням інституційних складників.

Результати економетричної оцінки залежностей між визначеними СІЯЖ та наборами пояснюючих змінних свідчать про те, що на підвищення якості життя українського населення найсуттєвіше впливають певні параметри економічної політики України. Насамперед це: рівень відповідності інфраструктури охорони здоров'я потребам суспільства; видатки держави на освіту в % від ВВП; загальні витрати на наукові дослідження та розробки в % від ВВП; рівень сприятливих умов для ведення бізнесу; якість законів, які стосуються наукових досліджень і стимулюють інновації; якість законодавства про рівні можливості в економіці, що стимулює певним чином економічний розвиток; рівень ефективності уряду; рівень контролю за корупцією.

Таким чином, результати нашого дослідження дозволяють стверджувати, що визначені параметри економічної політики України з урахуванням інституційних складників можна розглядати як фактори-детермінанти підвищення якості життя українського населення.

У доповіді розглядаються також деякі перспективні напрями розвитку цього дослідження. Насамперед, це стосується розширення параметричного сімейства функцій регресії (ми застосовували лінійні функції) та складу результуючих СІЯЖ як критеріїв ефективності економічної політики України з орієнтацією на інтегральний індикатор найвищого рівня агрегації – якість життя населення. По друге, це збільшення апріорного набору пояснюючих змінних СІЯЖ та вибірки вхідних даних на підставі охоплення європейських країн, які є лідерами у сфері соціально-економічного розвитку.

Перспективним є також аналіз динаміки результуючих СІЯЖ України та їх детермінант упродовж 2010-2020 років.

Перелік використаних джерел:

1. Артеменко О. В., Артеменко В. Б. Аналіз впливу характеристик економічної політики держави на підвищення якості життя населення. *ГРААЛЬ НАУКИ*. 2021. № 4. С. 40-49. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.07.05.2021.003>.

Бойків Алла

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ COVID-19

У сучасних умовах важливим інструментом реалізації зовнішньоекономічної політики будь-якої держави є зовнішня торгівля, яка відіграє важливу роль у формуванні ВВП країни, стимулюванні розвитку економіки, сприяє забезпеченню внутрішнього ринку необхідними товарами та послугами і реалізації їх надлишків зовнішніх ринках, зростанню валютних надходжень до державного та місцевих бюджетів тощо.

Сьогодні весь світ стикнувся з пандемією COVID-19, яка має масштабні негативні наслідки як для світової, так і для національної економіки та значно впливає на всі сфери життя людства, в тому числі і на зовнішню торгівлю. Карантинні обмеження, такі як закриття державних кордонів, припинення транспортного сполучення, обмеження для бізнесу та населення спровокували негативні тенденції в міжнародній торгівлі.

В Україні запровадження карантинних обмежень пов'язаних з пандемією COVID-19 відбулося наприкінці березня 2020 р і це негативно відобразилося на показниках зовнішньої торгівлі. У 2020 р (табл. 1), відбулося скорочення показників експорту майже на 8%, а імпорту на 11% відносно 2019 р.

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі України за 2017-2021 рр (млн. дол)

	Роки				
	2017	2018	2019	2020	2021
Експорт	52579,5	57280,9	64050,3	59367,9	79724,3
Імпорт	55080,6	63493,7	67739,4	60045,7	80400,7
Сальдо	-2501,1	-6212,8	-3689,1	-677,8	-676,4

Джерело: Складено автором на основі [1]

Як видно з рис. 1, негативний вплив пандемії на зовнішню торгівлю послугами в Україні був більш значним, а ніж на торгівлю товарами. Якщо експорт товарів з України у 2020 році знизився тільки на 1,7 %, то експорт послуг майже на 26%. Незначне падіння експорту товарів пов'язане з тим, що Україна є одним із лідерів з виробництва й експорту багатьох видів аграрної та харчової продукції у світі і обсяги експорту підтримувалися значними